

ΠΑΛΗΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ

Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΜΟΚΕΟΥ ΑΜΑΝΟΣ

Ήταν τότε ή εποχή που ή 'Ελλάς, μικρή, φτωχή και ήσυχη, μη έχοντας ζητήματα μεγάλα να λύση — εκτός από τὰ ἔθνη — τὰ ὁποία είχαν ἐγκαταλειφθεῖ στους λόγους τῶν πατριωτῶν καὶ στὰ ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων — δημιουργοῦσε τρικυμίες μέσα σ' ἕνα... πᾶτο με νερό, γιὰ νὰ περάσῃ τὸν καιρὸ τῆς.

Ἔτσι δημιουργήθηκε καὶ στὸ Βόλο τὸ ζήτημα τοῦ σχολείου τοῦ Δελμούζου.

Ὁ Δελμούζος, ἄνθρωπος καλὸς καὶ ἱκανὸς παιδαγωγός, θέλησε νὰ κάμῃ ἕνα πρότυπο σχολεῖο στὸ Βόλο, ἐπὶ βάσεων, ἢ ὁποῖες ἐπιτυχάνουν, καθὼς φαίνεται, στὴ Γερμανία, ἀλλὰ παρεξηγούνται στὴν Ἑλλάδα. Ὅλο τότε κατὰλληλο, γιὰ ν' ἀκουστῇ τ' ὄνομα τοῦ καθενὸς ὡς τὰ πέρατα τῆς μᾶς χούφτας Ἑλλάδος, ἦταν ἡ δημοτικὴ γλῶσσα.

Τὸ τοπομαχικὸ τῆς «Ἀκροπόλεως» τράνταζε τὸν κόσμο, κάθε μέρα δημιουργώντας νέες προσωπικότητες καὶ διαμελίζοντας καὶ ἀφανίζοντας τίς δημιουργημένες.

Ὁ Δεσπότης λοιπὸν τοῦ Βόλου, μὴ χειρισθεῖς, φαίνεται, καλὰ τὸ ζήτημα τοῦ πρωτόφαντου ὡς ὁπορικὸν σχολεῖο τοῦ Δελμούζου, τὸ ὁποῖο ἡ κοινωνία ἐκεῖ εἶχε παρεξηγήσει, δημιούργησε μὴ καταγιγῆδα φωνῶν, διαμαρτυριῶν, λαλιῶν, καταλαλιῶν, ἀνεμολογιῶν καὶ πολέμου ἐναντίον του, πολέμου ἀσεβοῦς, μπορὼ νὰ πῶ, κατὰ βῆσαν καὶ ἀνηθίκου.

Μὲ τὸν Δελμούζο τότε στὸ Βόλο συνετάχθησαν ὅλοι οἱ ἐπιδεικνυτικοὶ λεγόμενοι, οἱ ὁποῖοι τὴν σήμερον καλοῦνται «πρωτοπόροι». Ὁ Σπυρίδης ὁ κατόπιν Δήμαρχος καὶ... πάντα ἀδελφός τοῦ ὑπουργοῦ, ὁ βαθὺς ἀγχιμαθὴς καὶ καλὸς Μαρπούτοσ-γλου, ὁ κατόπιν ὑπουργὸς Σαρᾶφης, ὁ μακαρίτης Ἀδαμίδης, ἔμπορος τιμῆς καὶ καλὸς τῆς πώλεως, ὁ ὁποῖος τότε ἔγραφε, μὲ τὸ ψευδώνυμο τῆς κόρης του «Φαίδρος Ἀδάμας», κατὰ ὥραιες καὶ γεμάτες χρώμα τοπικὴ ἱστορίες τῆς πατρίδος τοῦ Ἠλείου, στὴ «Διάτλωση», καὶ δὲν ἔξερω ποῖο καὶ πόσοι ἄλλοι.

Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἄργησε, κατόπιν διῶν αὐτῶν, νὰ λάβῃ φωτιά καὶ ἡ ἐφθελκτος καὶ ἀνεργὸς Ἀθήνα. Ἐβλεπε φωτιά στὰ τόπια ὁ ἐρίγδουπος Γαβριηλίδης καὶ ἡ Ἑλλάδα βρῆκε θέμα γιὰ συζητήσι γιὰ κἰμπουσὺς μῆνες. Βρισκὲς καὶ σικοφαντίες κατὰ τοῦ Δεσπότη, δίκες, παροδίες καὶ συλλαλητήρια, ὅς πού στὸ τέλος ἔγινε καὶ ἡ μεγάλη δίκη τοῦ Ναυπλίου, τὰ πρακτικὰ τῆς ὁποίας — γιὰ νὰ μὴ χαθοῦν τὰ μεγάλα ἐκεῖ ἐξενεχθέντα ῥήματα — στενογραφηθέντα, ἐξεδόθησαν σ' ἕνα χοντρὸ βιβλίο, μὲ κόκκινο ἐξώφυλλο, πού ἦταν πῶς μεγάλο καὶ ἀπὸ τὴς δυὸ διαθήρες τῆς Γραφῆς, τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ.

Ἡ ἐκδοσις τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἐθεωρήθη ὡς μέγα γιὰ τὴν Ἑλλάδα γεγονός, ὁ ὅγκος του ὡς θεμελιὸς λίθος μᾶς νέας γιὰ τὸ ἔθνος ἐποχῆς καὶ τὸ ξεφύλλιμά του ὡς νέα πνοὴ ζωογόνης γιὰ τὴν πατρίδα.

Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἡ φασαρία καὶ τὸ ἐκατέρωθεν σκυλόδρισμα δὲν ἔπαυε...

Ἀπεναντίας ἄναψε πῶς πολλή.

Ἦμουν τότε μαθητὴς στὸ Γυμνάσιο τῆς Πλάκας καὶ ἔγραφα καὶ στὴν «Ἀκρόπολη». Καὶ μπορὼ νὰ πῶ πὼς ἦμουν μαθητὴς διὰ ἀπὸ τοὺς καλοὺς. Στὰ μαθηματικὰ ἰδίως, ὁ καθηγητὴς κ. Τοιμύγκρας, μὲ μὴ ἀνεχόταν. Ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ ἑλληνικὰ μὴ δὲν πιστεύω νὰ ἦσαν καὶ πολλὴ ἐνθουσιασμένοι οἱ καθηγηταὶ μου, οὔτε ὁ κ. Παπαγεωργίου, οὔτε ὁ κ. Κουτρέλλης, οὔτε ὁ μακαρίτης ὁ γυμνασιάρχης Σακελλαρόπουλος, οὔτε ὁ Σταθακόπουλος εἰς τὰ λατινικά μου.

Μολαταῦτα, αὐτὸ δὲν μ' ἐμπόδισε νὰ θε-

ρήσω τὸν ἑαυτὸ μου ἐνδεδειγμένο καὶ ἀρμόδιο νὰ διδάξω καὶ ἐγὼ τοὺς Ἕλληνας, ποιά γλῶσσα πρέπει νὰ μιλάνε, πὼς νὰ διαρρῶν-μίσουν τὰ σχολεῖα τους καὶ πὼς νὰ διορθώ-σουν τὴ ζωὴ τους τὴν κοινωνικὴ καὶ τὴν ἰδιωτικὴ ἐν γένει.

Ἀρχισα λοιπὸν μὴ φασαρία μέσα στὴν «Ἀκρόπολη», ὑπὲρ τῶν προοδευτικῶν, καὶ συνιστοῦσα στὸ Γαβριηλίδῃ τὴ δημοσίευσιν κάθε ἀνταποκρίσεως ἢ ἐπιστολῆς πού ἐρχό-ταν ἀπὸ τὸν Βόλο.

Ἔτσι μοῦ ἔστειλε μὴ μέρα καὶ ὁ μακαρί-της Ἀδαμίδης ἕνα ἄρθρο κατὰ τοῦ Δεσπότη.

τὸ ὁποῖο ἐδημοσίευσεν φαρδιά-πλατιά ἐδίστηλε.

Ὁ Δεσπότης ὅμως Βόλου θιγείς ἀπὸ τὸ ἄρθρο αὐτό, κατὰγγελε τὸν Γαβριηλίδῃ, ἐμένα, τὴν «Ἀκρόπολη» καὶ τὸ μακαρίτη — πόσοι μακαρίτες! — τὸ Σταθάπουλο, πού ἦταν ἀρχισυντάκτης τῆς ἐφημε-ρίδος.

Ἐμεῖς ἐδηλώσαμε τότε ὅτι τὸ ἄρθρο ἐκεῖνο ἐγράφη ἀπὸ τὸν Ἀδαμίδῃ καὶ ἡ ἀνάκρισις ἐστράφη ἐναντίον του! Ἐξεδόθη λοιπὸν βού-λευμα παρατεμαπτικὸ καὶ ἡ δίκη ὥρισθη νὰ γίνῃ στὴν Καρδίτσα...

***

Ἔτσι λοιπὸν ἕνα πρωί, μὲ κάποιον ἄλλο Ἀθηναῖο, κλητευθέντες ἐγκαίρως καὶ νομίμως, ἄλλως κτλ. κτλ., τραβήξαμε ὡς μάρτυρες γιὰ τὴν Καρδίτσα.

Δὲν θυμᾶμαι ἀκριβῶς ποιά ἐποχὴ τοῦ ἔτους ἦταν, μὰ ἔδρευε μὲ τὸ τουλούμι. Σὰν νὰ μὴν ἔφτανε μάλιστα αὐτό, γινόνταν κάποιο πανηγύρι τότε στὴν Καρδίτσα — ἴσως τὸ ἐτήσιο — καὶ εἶχαν κατεβεῖ ἐκεῖ τοὺς κόσμους οἱ χωρικοί, οἱ ἔμποροι καὶ ἄπειροι Θεσσαλοί, Ἠπει-ροῦτες καὶ Μακεδόνες μὲ σκοπίες μαῦρες ἀπὸ ἀστρακὰν, μὲ φέσια κόκκινα καὶ ἄσπρα, Βλάχοι μὲ σαγιάνια μακρὰ καὶ Ρουμελιώτες μὲ φουστανέλλες, φοῦντες καὶ σελᾶκια, ἔμποροι μὲ παντελόνια ντυλῖνα καὶ πωλητὰ καὶ ἀγοραστὰ ποικίλοι.

Ἔτσι, ὅλα τὰ ξενοδοχεῖα ἦσαν γεμάτα περὶ, ἀκόμα καὶ τὰ κατώ-γεια καὶ τὰ ὑπόστεγα καὶ ἔμειψεν δὲν εἶχαμε πῶς νὰ καταφύγουμε καὶ πῶς νὰ κοιμηθοῦμε. Καὶ ὅλη μὲν τὴν ἡμέρα στεγνωθήκαμε στὸ δικασ-τήριο. Ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου τὴ συγκρότησι θυμῶν μόνον τὸν εἰ-σαγγελέα Γιαμαρέλλο. Ἡ δίκη δὲ βαστοῦσε δυὸ-τρεῖς ἡμέρες. Τὰ βράδια ὅμως, βράδια Θεσσαλικά, γεμάτα βαρύτητα καὶ πλῆξι, κιν-δυνεύαμε νὰ μεινοῦμε ἄστεγοι.

—Ξέρεις, μοῦ λέει ὁ σύντροφός μου, τὸ βράδυ ὅταν βγήκαμε ἀπὸ τὸ δικαστήριο σὰν ξυλάρμενοι μέσα στὴ βροχή, μὴ ξέροντας πῶς θὰ στεγνωσοῦμε, ξέρεις τί νὰ κάνουμε;

—Σὰν τί;

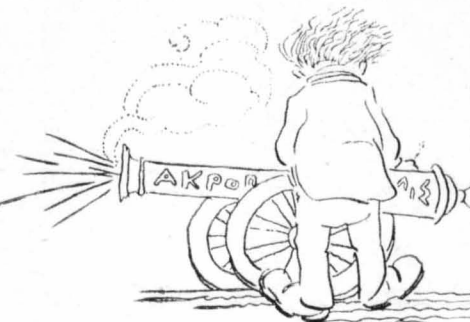
—Νὰ πᾶμε νὰ κοιμηθοῦμε σὲ ἕνα καφε-νεῖο.

Ἀλλὰ καὶ τὰ καφενεῖα ἦσαν γεμάτα ἀπὸ τοὺς χωριάτες, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔ-στρωναν τίς κατές των γιὰ νὰ κοιμηθοῦν ἐπάνω στους λάγκους καὶ στὰ τραπέζια πού τὰ ἔβωναν ἀνὰ δύο καὶ ἀνὰ τρία ἢ τέσσα-ρα, ἀναλόγως τοῦ ἀναστηματος ἐκάστου. Ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας ἡ θέσις μᾶς ἦ-ταν τραγικὴ. Τί θὰ γινόμαστε;

Ἡ κατὰ τοῦ Δεσπότη μᾶς κνηγνοῦσε παντοῦ καὶ μὲ τίς βαλίτσες εἰς τὰ χέρια γυρίζαμε ἀτελειομένους στους δρόμους, διά-δροχοι, κατὰδροχοι, κολυμπώντας μέσα στὴς διὰ καὶ λίγες λάσπες τῆς Καρδίτσας.

Ἐξαφνὰ ἀκούσαμε ἤχους ντεφῶν, λαού-των καὶ βιολῶν.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Τὸ τέλος.

Ἐβλεπε φωτιά στὰ τόπια ὁ ἐρίγδουπος Γα-βριηλίδης!...